

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญ และ อัตราการขยายตัวด้านเศรษฐกิจความเปลี่ยนแปลงในบริบทและโครงสร้างทางสังคมความเจริญ ด้านวัตถุสิ่งก่อสร้าง ความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยทางเทคโนโลยีที่ทำให้สังคมโลกเป็น สังคมที่ไร้พรมแดน แต่ความเจริญด้านจิตใจของคนในสังคมกลับไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิด ความสมดุลกันจึงเป็นที่มาของปัญหาสังคมปรากฏหลักฐานเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วกันแล้วว่า การที่ประเทศมุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างมากแม้จะก่อให้เกิดการพัฒนาของด้านเศรษฐกิจ และความเจริญทางวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญและการพัฒนานั้นก็มิได้เป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วโดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาด้านจิตใจเป็นที่มาของปัญหาสังคม ที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุข แหล่งเสื่อมโทรม โสเภณีเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหามลภาวะ ปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจเหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เป็นผลทางการของการพัฒนา ทางวัตถุอย่างขาดความสมดุลกับการพัฒนาจิตใจทั้งสิ้น (ทศนา แจ่มมณี, 2545, หน้า 1 - 2)

การศึกษาในปัจจุบัน นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรม ให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่ง ทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัย และพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคับประคอง หนุนนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องที่อำนวยผลประโยชน์อันพึงประสงค์ (สุทธีวงศ์ ดันตยาพิสารสุทธิ, 2542, หน้า 2) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้รัฐ ต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่วนพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้รัฐส่งเสริมและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคนไทย ไว้ในหลายมาตรา เช่น มาตรา 6 บันทึกลงไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นในมาตรา 24 ข้อ 4 บันทึกลงไว้

ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) ส่วนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545- พ.ศ. 2549 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหมาย คือ 1) พัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 ก, หน้า 2) สอดรับกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาในสิบปีประมาณ 2550 ที่กำหนดให้ยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยให้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยมียุทธศาสตร์การศึกษามีคุณธรรมนำความรู้ คือ การศึกษาต่างๆ มักเอาความรู้มาโดยไม่มีปัญญาตามความรู้ไม่มีพลังพอที่จะต้านทานอำนาจของความไม่ดีได้ ความรู้จึงถูกนำไปใช้ในเรื่องไม่ดีต่าง ๆ หรือถูกบงการด้วยความไม่ดี สังคมและโลกจึงวิกฤตการพัฒนา ควรจะใช้ความดีหรือคุณธรรมนำแล้วตามด้วยความรู้ยุทธศาสตร์นำความรู้จึงสำคัญยิ่ง (จิตณรงค์ ขดภูเขียว, 2550) ในขณะที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกระดานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2553) มีมาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน โดยมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่าที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที 4) ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และไม่เห็นแก่ตัว 5) ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 6) ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549, หน้า 11) ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก เนื่องด้วยกระแสของคลื่นลูกที่สามและสี่ที่โหมกระหน่ำอย่างไ้แรงด้าน ทำให้สังคมไทยได้กลายเป็นสังคมคาบลูกคาบดอกจะเป็นสังคมอุตสาหกรรมก็ไม่ใช่ สังคมเกษตรกรรมก็ไม่เชิง มีหน้าจั่วคนไทยยังมิได้เตรียมตัวให้เข้มแข็งเพียงพอที่จะสามารถรับกระแสข่าวสารที่ถาโถมปนเป ทั้งที่เป็นสาระความรู้ การโฆษณาชวนเชื่อ และการครอบงำจิตใจที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง สังคมไทยมิได้ถูกรุกรานโดยแนวคิดวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเท่านั้น หากแต่วิถีชีวิตไทยที่มีครอบครัว

อันอบอุ่น ชุมชนที่เอื้ออาทรต่อกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติก็กลับกลายเป็นความแตกแยก แกร่งแย่ง แข่งขันชีวิตคนเริ่มเครียด ชุมชนอ่อนแอ สังคมขาดความสงบสุข ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานของประเทศพัฒนาไปอย่างรวดเร็วนั้น โครงสร้างพื้นฐานของคนกลับล้าหลัง และถอยหลังไปสู่ความป่าเถื่อนอย่างน่ากลัว (สุนน อมรวิวัฒน์, 2549, หน้า 1) การเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมปัจจุบันลดลง ประชาชน และเยาวชนจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ไม่ยึดมั่นในคุณธรรมและไม่ประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรม ทำให้สังคมมีปัญหาที่มีความเจริญทางด้านวัตถุแต่มีความเสื่อมโทรมทางจิตใจ ในปัจจุบันค่านิยมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ก่อนนี้สังคมยกย่องคนที่มีคุณธรรม คนที่ประพฤติในศีลธรรมจะถูกประณาม ไม่มีใครอยากคบหา แต่ในปัจจุบันสังคมกลับยกย่องคนที่มั่งมีเงิน และคนที่มีตำแหน่งสูง และคนที่มั่งมีชื่อเสียง แม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรมก็ตาม ยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารยุคโลกไร้พรมแดน โลกข้อมูลข่าวสารจึงมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น คนไทยเป็นจำนวนไม่น้อยได้ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างชาติครอบงำ กลุ่มหลงในวัฒนธรรมและค่านิยมของต่างประเทศ ไม่สนใจในคำสอนของศาสนา และวัฒนธรรมไทย ทำให้คนมุ่งแสวงหาความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น ขาดความเอื้ออาทร ขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นความสำคัญของศาสนา และขาดคุณธรรมจริยธรรม ไม่เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม (สมพร เทพสิทธา, 2542, หน้า 15 - 16)

การที่จะพัฒนาชาติ บ้านเมือง การพัฒนาคนถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่ง จะต้องพัฒนาคนให้ดีและมีคุณธรรมเสียก่อน จึงค่อยให้ไปพัฒนาคนให้ดีและมีคุณภาพ คุณธรรมจริยธรรมจะต้องปลูกฝังหล่อหลอมตั้งแต่เบื้องต้น โดยมุ่งไปที่เด็กที่กำลังเติบโตเป็นกำลังในอนาคตของชาติบ้านเมือง ทำอย่างไรจึงจะทำให้เด็กดี และมีคุณธรรม ตามมาด้วยเก่ง และมีคุณภาพ นักเรียนคือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน นักเรียนจึงต้องมีความงดงามทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างให้แก่สังคมได้ด้วย พร้อมทั้งทำหน้าที่นักเรียนตัวอย่างที่ดีแห่งความสำเร็จ ซึ่งสำเร็จทั้งทางด้านดี มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณภาพเป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติต่อไป (พระมหาอุเทน ปัญญาปริพัทธ์, 2546, หน้า 1) แต่การดำเนินการด้านการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมได้สาเหตุของปัญหา การดำเนินงานด้านการศึกษากับการพัฒนาคุณธรรมของเด็กและเยาวชนไทยประกอบด้วย 1) ปัญหาด้านบริบทของระบบการศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ การขยายตัวของเมืองกับความอ่อนแอของความสัมพันธ์ระบบเดิม การขยายตัวของบริโภคนิยม และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การขยายตัวของปัจเจกนิยม ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา และความไม่สามารถที่จะต่อต้านสิ่งชั่วร้าย 2) ปัญหาด้านสิ่งที่ป้อนเข้าสู่ระบบการศึกษา ได้แก่ ครู

และผู้ใหญ่ในสังคมเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี สภาพบ้านแตกในเด็ก พัฒนาการทางจริยธรรมในเด็ก และเยาวชนช้ากว่าที่ควรจะเป็น และมีสภาพหยุดชะงักเนื้อหาของคุณธรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริง 3) ปัญหาด้านกระบวนการพัฒนาคุณธรรมในระบบการศึกษา ได้แก่ ไม่จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาจารย์ ไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรม ไม่จัดโครงสร้างของหลักสูตรให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม (ฉันทนา จันทรบรรจง, 2541, หน้า 7) บริบทของระบบการศึกษาไทยที่ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดนั้นเนื่องจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในช่วงเวลาประมาณสามทศวรรษที่ผ่านมา ประกอบกับการพัฒนาสื่อสารและการโทรคมนาคมที่ทำให้โลกไร้พรมแดนความเปลี่ยนแปลงของสังคมดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุให้ค่านิยมของผู้คนทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ทั้งผู้ที่รับผิดชอบต่อบ้านเมืองและประชาชนทั่วไปได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรงและนำวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาสู่สังคมไทยค่านิยมที่น่ากลัวที่สุดคือ ความลุ่มหลงในวัตถุ และการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย ซึ่งเข้ามาแทนที่ความรู้จักกินพอดีอยู่พอดี และแทนที่ความรักห่วงหาและกตัญญูรู้คุณธรรม อันเป็นค่านิยมดั้งเดิมที่บรรพบุรุษเคยธำรงรักษาและสืบทอดกันมานับพันปี (ฉันทนา จันทรบรรจง, 2541, หน้า 22) ระบบการศึกษาของไทยจึงประสบความล้มเหลวในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน พฤติกรรมเบี่ยงเบนภาพลักษณ์เชิงลบของนักเรียนนักศึกษายุคใหม่ สาเหตุส่วนใหญ่ของพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาจากเด็กมีปัญหาบ้านแตก พ่อแม่หย่าร้าง ขาดงาน การศึกษาน้อย คบเพื่อนไม่ดี เพื่อนชักชวนให้ทดลองทำให้ลึกลับตามกลุ่ม ไม่ได้เกิดจากความสมัครใจของตัวเองเพราะโดยธรรมชาติแล้วทุกคนต้องการความสุขในชีวิตมีอาชีพสุจริตเรียนต่อและมีเกียรติในสังคม (พรทิพย์ นิ่มแสง, 2548, หน้า 2-3) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ต้องเริ่มจากการพัฒนาระบบการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น อยู่บนหลักการที่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม อีกทั้งเพียบพร้อมด้านคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย เพื่อเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยผ่านทางการศึกษาบทบาทของการศึกษาจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น แต่เป็นทั้งตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรงและเป็นผลของการพัฒนาอีกด้วย (วราคม ทีสุกะ, 2543, หน้า 109 - 110)

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า เพื่อกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจ สังคม และแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาวจึงส่งผลให้รัฐประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญ
งอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทาง
วัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจาก
สภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
ตลอดชีวิตและต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจ สติ
ปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น
ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 13) โดยกำหนดให้กระทรวง
ศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มีความเป็น
เอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเป็นผู้จัดทำหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น และเป็นผู้กำหนดจุดหมาย
มาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี และกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็น
รายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมประเทศชาติและหลักสูตรต้องได้รับ
การพัฒนาจัดทำให้มีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละระดับ สาระของ
หลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาให้มีความสมดุลทั้งมวล ทั้งความรู้ ความคิด
ความสามารถ ความดีงาม ความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงการจัดกิจกรรมผู้เรียนเพื่อการพัฒนา
องค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบถ้วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 2 - 6) ได้แก่ ร่างกาย
จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น
ได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนาอาชีพและคุณภาพ
ชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาดและมีความเป็น
ประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 1) การปรับปรุงพัฒนา
และการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทั้งทางวิชาการด้านต่าง ๆ ของยุค
โลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะหลักสูตรเป็นกลไก
สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มี
ความสุข และส่งเสริมให้คนไทยได้รู้เท่าทันเหตุการณ์ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีศักยภาพ
พร้อมที่จะแข่งขันหรือให้ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545,
หน้า 1) และการจัดการศึกษาสภาพปัญหา จะต้องพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน
ฐานะพลเมืองและพลโลก ได้แก่ 1) มีกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ 2) มีความรู้และทักษะที่จำเป็น
และเพียงพอในการดำรงชีวิต 3) มีทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว 4) มีทักษะทางสังคม และ 5)
มีคุณธรรมจิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 11)

การจัดการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและทักษะการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นพลเมืองดี โดยกำหนดเป็นหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของหลักสูตร และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถสนองปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปเพิ่มทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิตให้สามารถเผชิญกับปัญหาสังคมที่ซับซ้อนที่มาพร้อมกับความทันสมัยของเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1) ดังนั้น การสร้างหรือการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของท้องถิ่นและสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาของทุกระดับจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 5) หลักสูตรการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องสร้างขึ้นใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมโลกอย่างมีความสุข ซึ่งความสำเร็จของการจัดทำ หรือพัฒนาหลักสูตรให้สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบต่อผลผลิตที่เกิดขึ้น คือ คุณธรรมของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 11) โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือในระดับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ส่วนใหญ่เริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มสาว สภาพร่างกายและสภาพจิตใจเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและชอบความเป็นอิสระ อยากรู้ อยากลอง ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะกระทำไปในทางที่ผิดได้นั้น สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้เรียน อันจะช่วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะการดำเนินชีวิต ตามหลักสูตรแกนกลางมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 45 - 47)

จากสภาพความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมระดับมัธยมศึกษา ความต้องการทางด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลในสังคมให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และจริยธรรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่เก้า พุทธศักราช 2545 - 2549 ปัญหาของหลักสูตรที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรมและปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ขาดความพร้อมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจ

ที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อใช้ฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้มีความพร้อมในด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเป็นไปและจะมาถึงในโอกาสข้างหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง
2. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง
3. เพื่อประเมินผลในการพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ให้มีระดับเพิ่มขึ้นตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กรอบความคิดในกรณีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร แนวความคิดในการวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง การพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรม ให้มีระดับเพิ่มขึ้นในระดับที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่ต้องการคนดีเข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคม

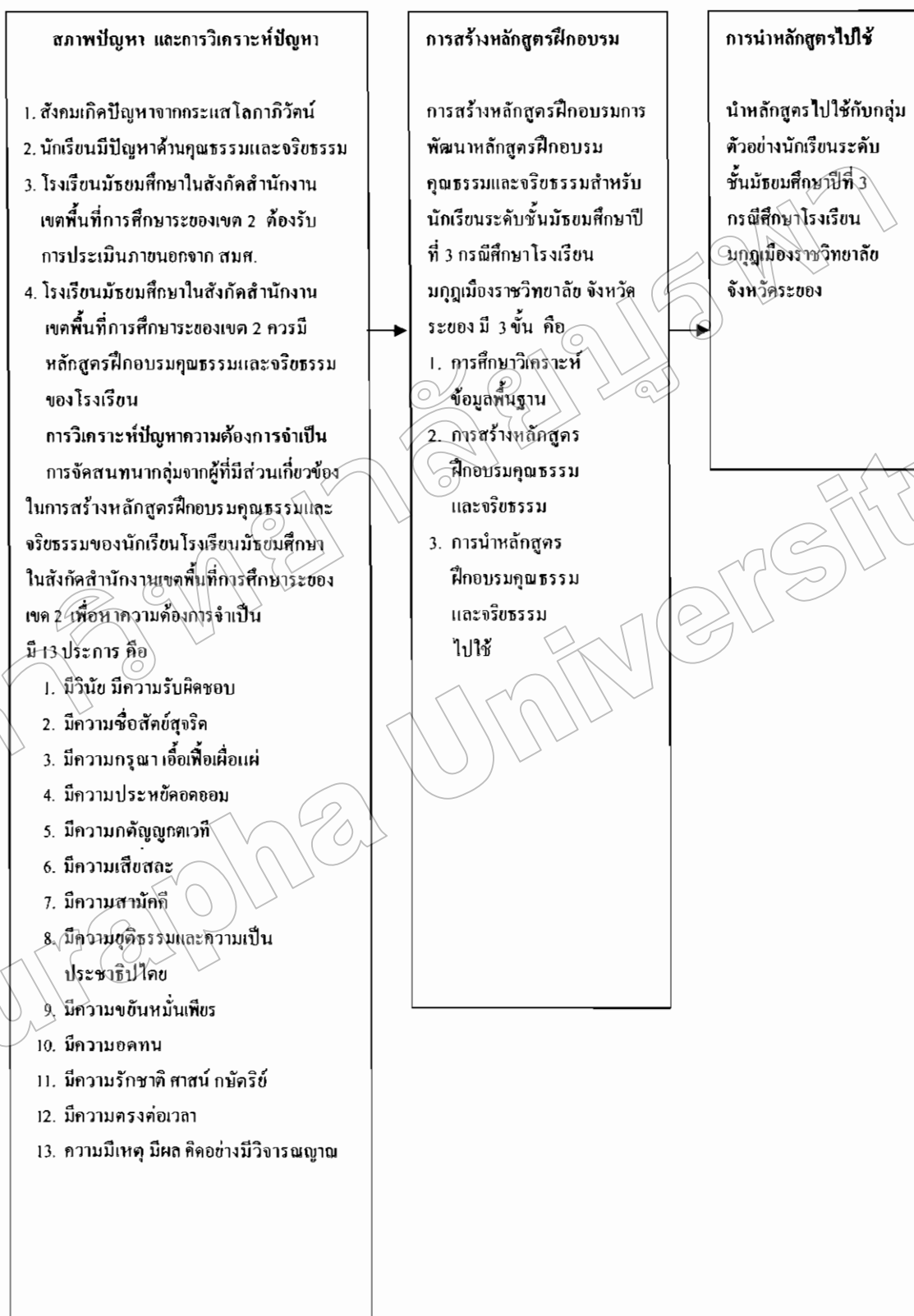
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2552 โดยการคัดเลือกนักเรียนที่มีสภาพปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรม คัดเลือกกรณีศึกษาจำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จัดการสอนตามโครงการและตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ใช้เวลาในการฝึกอบรมจำนวน 5 วัน ตั้งแต่เวลา 08.30 - 16.30 น.

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ไทเลอร์ (Tyler) ทาบา (Taba) เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander) และตามแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรของไทย ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของวิทยวงษ์ใหญ่ สวัสดิ์ อุทรานันท์ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของไทย สามารถสรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ การร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร การประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ ใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 3 ขั้น คือ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม และการนำหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้

แนวคิดการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ลักษณะของหลักสูตรเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เข้ารับ

การฝึกอบรม จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคือ แนวทางคิดทางปรัชญากลุ่มพัฒนาการนิยม ที่มีแนวคิดในการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Learning by Doing) การเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง และสังคม นอกจากนั้น แนวคิดของปรัชญาศึกษากลุ่มอัตถิภาวะนิยม ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกทั้งหมด มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักตนเองเป็นสำคัญ รู้จักพัฒนาตนเอง ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ที่ให้ความสำคัญต่อมนุษย์ เชื่อในศักยภาพของมนุษย์

จากแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาประสานความคิดเป็นกรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย และ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมให้กับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 สามารถนำผลการศึกษามาขยายผลให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทราบแนวทางปฏิบัติตามหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขต ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง พัฒนาขึ้นภายใต้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบตามมาตรฐานด้านผู้เรียนของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) องค์ประกอบด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ที่ได้จากระบวนการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมที่ใช้เป็นเทคนิคในการฝึกอบรมตามหลักสูตรใช้วิธีการศึกษาใช้หัวใจเรื่องเป็นหลัก เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง
3. การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง เป็นการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมและเรียนรู้ด้วยวิธีแก้ปัญหาแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ

4. การพัฒนาพฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง จะต้องพัฒนาทั้งหมดในลักษณะองค์รวมโดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และคนในสังคมไทย สำหรับการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรม ที่จัดกระทำในบริบทของครู นักเรียน และโรงเรียนเท่านั้น

5. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 โดยการคัดเลือกนักเรียนที่มีสภาพปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรม คัดเลือกกรณีศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักสูตร ที่ขยายกลยุทธในการสอนให้แตกต่างไปจากเดิมและมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง
2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การจัดทำแผนพัฒนามวลประสบการณ์เพื่อนำไปพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เป็นความต้องการจำเป็น (Need Assessment) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม และการประเมินผลการพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ให้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในระดับที่พึงประสงค์
3. พฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย ครูฝ่ายปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มี 5 ประการ ประกอบด้วย

3.1 ความมีวินัย หมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งของการศึกษาในการที่จะปรับปรุงและส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน มุ่งที่จะให้นักเรียนควบคุมตนเอง (Self - Control) มีวินัย

ในตนเอง (Self – Discipline) และรู้จักปกครองตนเอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทัศนศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

3.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความพยายาม รู้จักใคร่ครวญให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตน ต้องกระทำหรือปฏิบัติและยอมรับผลการกระทำนั้น ทั้งด้านผลดี ผลเสีย ตลอดจนพร้อมที่จะ ปรับปรุงวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทัศนศึกษา โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

3.3 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตรงไป ตรงมาตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยมีเจตนาที่บริสุทธิ์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและ ต่อประเทศชาติ

3.4 ความประหยัด หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการใช้เงิน ใช้เวลาและ สิ่งของเครื่องใช้ของตนเองหรือ ส่วนรวมให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด

3.5 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามเอาใจใส่ต่องานด้วยความกระตือรือร้น ไม่นิ่งเฉยให้เวลาล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือความต้องการ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทัศนศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทัศนศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง หมายถึง ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา พฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม ที่เป็นความต้องการจำเป็น (Need Assessment) และแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ทัศนศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ประกอบด้วย

4.1 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

4.2 ครูฝ่ายปกครอง หมายถึง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนมกุฏเมือง ราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายปกครองของโรงเรียน

4.3 ครูแนะแนว หมายถึง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานแนะแนวของโรงเรียน

4.4 ครูประจำชั้น หมายถึง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูประจำชั้นของโรงเรียน ปีการศึกษา 2552

4.5 ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

4.6 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

4.7 นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

4.8 โรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่รับผิดชอบการสอน ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

5. พฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง

6. แบบประเมินเค้าโครง หมายถึง แบบประเมินเค้าโครงหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญใช้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมก่อนที่จะนำไปใช้

7. แบบประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษา โรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง หมายถึง แบบประเมินการสัมมนาแบบเจาะลึก และการสังเกตพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนนวมุขเมืองราชวิทยาลัย จังหวัดระยอง